

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ

к.е.н., доц. **Миргород М.М.**

Харківський національний аграрний університет (Україна)

На сучасному етапі розвитку земельних відносин актуальним є вирішення питань, що пов'язані з еколого-економічним використанням земельних ресурсів і базуються на раціональному землекористуванні та охороні земель.

Раціональне землекористування означає максимальне залучення до господарського обігу всіх земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням, створення найсприятливіших умов для високої продуктивності сільськогосподарських угідь і одержання на одиницю площі максимальної кількості продукції за найменших витрат праці та коштів.

Згідно Закону України «Про охорону земель» ст.1 охорона земель – система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [1].

Раціональне використання й охорона земель включають дві групи питань:

- 1) охорона, землі від виснаження і підвищення її родючості – економічна група;
- 2) охорона від забруднення та його попередження – екологічна група.

На жаль при сучасному способі господарювання спостерігається тенденція до зменшення гумусу в ґрунтах.

Впровадження приватної власності на землю кардинально змінило умови використання земельно-ресурсного потенціалу. Варто зазначити, що якщо такий підхід до господарювання зберігатиметься і надалі, то в недалекому майбутньому Україна може опинитися на порозі гумусового голоду – великої екологічної катастрофи, і тоді вже ніякі агротехнічні, меліоративні, природоохоронні та організаційно-господарські заходи не зможуть відновити агротехнічного потенціалу землі. Через це проблему відтворення гумусу в ґрунтах і підвищення їх родючості слід розглядати як найважливішу в народному господарстві України. Інакше наша країна не зможе розраховувати на стабільне нарощування виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення свого населення продуктами харчування.

Крім того, значною мірою наслідком нераціонального сільськогосподарського виробництва є інтенсивне забруднення природного середовища. Щороку з мінеральними добривами на сільськогосподарські угіддя надходить 193 тис. т фтору, 1,6 тис. т цинку, 620 тис. т міді та 622 т калію.

Застосування великих доз добрив погіршує якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприяло її зростанню, що пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті. Зростання врожайності неможливе без удосконалення технології внесення добрив. Безконтрольне їх застосування призводить до забруднення навколишнього середовища, що загрожує здоров'ю людини.

Питання раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу завжди були актуальними. Але нині найважливішою спільною проблемою є сталий розвиток, сутність якого полягає у досягненні гармонійної рівноваги між населенням, споживанням та здатністю землі підтримувати життя. Іншими словами, від землі можна брати лише стільки,

скільки вона дозволяє, не погіршуючи і не виснажуючи її ґрунтово-рослинного покриву та екосистем, тобто раціонально використовувати земельно-ресурсний потенціал.

За умов реформування власності та формування ринкових відносин в Україні від раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу залежить структурна й екологічна збалансованість земельного фонду, цілеспрямованість його використання, відновлення родючості ґрунтів, функціонування ландшафтів, ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві.

Отже, в сучасних умовах трансформації земельних відносин основними напрямками вирішення проблем еколого-економічного використання земельних ресурсів є вдосконалення механізму раціонального використання земельних ресурсів, визначення і обґрунтування системи заходів щодо відновлення їх продуктивності, необхідність комплексного підходу до раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу.

1. Закон України «Про охорону земель» / Верховна Рада України . – Офіц. вид. – Київ. : Відомості Верховної Ради України N 39, 2003. – 349 с.

Миргород, М.М. Еколого-економічні проблеми сучасного стану використання земель [Текст] / М.М. Миргород // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 149-151.